

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 82

צו תשס"ט

מי ששאל בגמ"ח כרך של משניות למשך היותו משרת בצבא. בתום שירותו הביא את המשניות והודיע לגבאי: החזרתי את המשניות. אך הגבאי ענה: לא, המשניות החזירו אותך! גם בבית המקדש היתה עלולה להתגנב ההרגשה שהוצאת הדשן נתינה היא, ולא קבלה. ישנה "בעיה" במזבח, ואנו עוזרים לפתור אותה. כדי לאפוקי מן השטחיות הזאת נעשה נס ונבלעה תרומת הדשן במקומה. כל הרואה זאת מבין שאין בבית המקדש "בעיות טכניות", וכל הנדרש מאתנו הוא רק כדי לזכותנו בעבודה; הנתנה שלנו אף היא קבלה. "מודים אנחנו לך על שאנו מודים לך". (הרב יעקב שולמן שליט"א)

"וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף" (ו כג)

מפרש רבינו החתם סופר על דרך המוסר: על פי מה שפירש בעל "מחנה חיים" את הפסוק (שמואל א ב), "אם יחטא איש לאיש", היינו שיחטא אדם נגד חברו, "ופללו אלקים", אז יוכיח אותו השופט, ויקבל תוכחתו, אבל "ואם לה' יחטא", היינו יחטא נגד חברו, ובלבו יחשוב שכוונתו לשם שמים ועושה בחטאו זה רצון ה', "מי יתפלל נגדו", היינו מי יוכיחו, הלא אין רואה חובה לעצמו, בחשבו אשר עושה מצוה רבה. וזו כונת הכתוב, גם אם יחטא אדם סתם, ויודע שחטא, רע ומר גורלו, אבל סוף סוף בידו לשוב ושב ורפא לו. אבל "כל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד", באם שחטא האדם, וחשוב יחשוב אשר עושה בחטאו זה מצוה, "באש תשרף" מצוה כזו לאו להנות ניתנה, באש תשרף כי לא לרצון תהיה.

שבת הגדול

מדוע נקראת שבת זו "שבת הגדול"? מצינו בזה כמה וכמה טעמים:

א. מובא בטור, בשבת זו ארע הנס הגדול של: "משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח" (שמות יב, כא), שהרי פסח מצרים היה ביום חמישי, ועשירי בניסן חל בשבת וכל אחד מישראל לקח אז שה לפסחו, והיה בזה נס גדול, כי המצרים ראו שישראל נוטלים את אלהיהם לשחיטה ולא יכלו לומר להם דבר.

ב. על שם הנאמר בהפטרה של שבת זו (מלאכי ג, כג): "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא".

ג. ה"ראשי בשמים" ביאר: הרי שבת זו היא זכר ל"משכו וקחו לכם צאן". ואמרו חז"ל: "משכו" ידיכם מעבודה זרה, "וקחו לכם צאן" להקריב. מי היה הראשון שנלחם בעבודה זרה? אברהם אבינו ששבר את פסילי אביו. וחז"ל (מסכת סופרים כא, ט) הרי כינו את אברהם אבינו "האדם הגדול

"זאת תורת העולה הוא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה" (ו ב)

כתב בספר "ליקוטי בתר ליקוטי": הנה עבודת הקרבנות, הוא רק ביום. אבל מי שמקיים תורת הקרבנות, על ידי למוד התורה, יש לו מעלה, שיכול לקיים עבודת הקרבנות גם בלילה. וזה יש לרמוז בפסוק הזה, "זאת תורת העולה", רצה לומר, כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ועוד זאת, "הוא", "העולה על מוקדה על המזבח", היינו התורה, הוא העולה למעלה יותר, מעבודה הנעשית על מוקדה על המזבח, והוא: היינו לעניין "כל הלילה", שאינה זמן עבודה וקרבנות ואי אפשר להקריב אז, ועסק התורה נחשב גם בלילה לעבודה כשרה. (ערבי נחל)

או יאמר, "זאת תורת העולה" - כלומר עיקר מה שתרמוז ותורה לנו העולה, הוא: שיחשוב "הוא העולה", היינו שהנפש החוטאת, היא ראויה להיות עולה, ורק הקב"ה ברוב רחמיו מקבל נפש תחת נפש, וכל זה, בזמן שביהמ"ק קיים, אבל "כל הלילה עד הבוקר" כלומר כל זמן הגלות, המכונה לילה, "אש המזבח תוקד בו", עצה יעוצה לאדם, באם שחטא שתוקד בו אש, היינו בפנימיותו אש של חרטה, ואש של אהבת בוראו אשר תכבה את האש אשר בה עבר עבירה, ונהנה ממנה. (המחבר הרב אלטר)

"ולבש הכהן מדו בד וגו' והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח" (ו ג)

הרב יצחק גולדווסר שליט"א בספרו "מי זהב" יומא דף כ' - "בכל יום תורמין את המזבח וכו'". פירש"י: "תורמים את המזבח - שהוא חותה מן הדשן במחתה פעם אחת בין רב למעט, ובלבד שלא יפחות ממלוא קומץ, ונותנו במזרחו של כבש ונבלע במקומו, שנא' - והרים את הדשן וגו' ושמו אצל המזבח". עכ"ל.

באופן פשוט נראה לבאר את הנס שנבלעה תרומת הדשן במקומה, מפני שעל ידי כן משתנה המבט על כל מלאכת הוצאת הדשן. ונבאר את דברינו.

נקדים הקדמה. ידוע הוא שב"קלם" היו רק הבחורים היותר חשובים זוכים ב"כיבוד" לטאטא את בית המדרש. ולעומת זאת בישיבות בדורנו, למרות המצב הכלכלי הקשה, משלמת הישיבה לעובדים כדי שינקו את בית המקדש ואין "מזכים" את בחורי הישיבה בזכות הזאת. מדוע? כי לצערנו אין לנו היום את ההרגשה שזכות וכבוד הוא לנקות את בית המדרש. "האדם יראה לעינים", והוא בשטחיותו תופס כאילו הוא "עושה טובה" לבית המדרש, כאשר הוא מנקהו. כך זה בכל העניינים, בעל הבית אינו מרגיש שהעני עושה עמו יותר מאשר עושה בעל הבית עם העני. אין אנו חשים שיותר מששמרו ישראל את השבת שמרה השבת את ישראל וכו' (שמעתי על

בענקים", לכן לשבת זו שבה משכו ידיהם מעבודה זרה והלכו בדרכיו של אברהם אבינו, "האדם הגדול בענקים", קוראים "שבת הגדול".

ד. ה"שפת אמת" כתב לבאר, שעד לזמן יציאת מצרים השבת היתה רק "זכר למעשה בראשית", אבל מיציאת מצרים ואילך נתווספה לשבת עוד מטרה, והיא להזכיר את נסי מצרים ולכן היא כעת גם "זכר ליציאת מצרים". נמצא, שמעתי גדלה יותר מצוותה של שבת, והיינו "שבת הגדול"...

ה. ה"פני מאיר" ביאר: הצדוקים טענו שספירת העומר מתחילה "ממחרת השבת", כלומר ביום ראשון בשבת. ורבותינו הקדושים קיבלו מהר סיני שהכוונה למחרת יו"ט ראשון של פסח ט"ז ניסן.

ליום השביעי בשבוע אנו קוראים תמיד "שבת בראשית", אך השבוע תהיה לנו עוד שבת, אבל לא ממש שבת אלא יו"ט, מעין שבת קטנה. לכן השבת הראשונה היא "שבת הגדול", דהיינו שבת בראשית, וזהו כדי להוציא מלבם של צדוקים...

חג הפסח

הנה לכאורה יש להבין, מדוע קוראים אנו לחג הפסח בשם זה - ולא כפי שהוא נקרא בתורה: חג המצות? וביותר יקשה, שהרי ה'פסח', והיינו **קרנן הפסח** - נשחט בי"ד בניסן, **בערב החג**, ובכלל לא בחג עצמו! מדוע איפוא קוראים אנו לכל החג על שמו?

בכדי להבין את הדברים, עלינו להתבונן בדבריו של רבי יוסף **חיים** בספרו **'בן יהודע'**, על דברי הגמרא במסכת בבא קמא (דף נ', ע"א) שם שנינו:

"תנו רבנן: מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול, באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא, שעה ראשונה אמר להם שלום, שניה אמר להם שלום, שלישית אמר להם עלתה. אמרו לה: מי העלך? אמרה להם: זכר של רחלים נזדמן לי, וזקן אחד מנהיגו. אמרו לו: נביא אתה? אמר להם: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך אמרתי: דבר שאותו צדיק מצטער בו - יכשל בו זרעו?".

והקשה רבי יוסף חיים, במה נשתנתה השעה השלישית - מהראשונה והשניה? אם אמנם כאשר אמר רבי חנינא בן דוסא, שאינו נביא וגם לא בן נביא, מדוע בשעה ראשונה רק ערב לשלומה של הילדה, וכך גם בשעה השניה, ואילו בשעה השלישית - ידע לומר בבירור כי כבר עלתה מן הבור?

בכדי ליישב קושיא זו - מקדים רבי יוסף חיים שתי הקדמות. ראשית, הוא מביא כי שלשת האבות הקדושים, מקבילים הם לשלשת עמודי העולם: התורה, העבודה וגמילות החסדים. אברהם אבינו - מידתו חסד, יצחק אבינו - הינו סמל ה"עבודה" - שהיה בעצמו קרבן על מזבח ה', ואילו מידתו של יעקב היא תורה.

ההקדמה השניה היא, ששלשת הרגלים - אף הם מכוונים כנגד שלשת האבות, וכנגד מידותיהם. חג הסוכות - הרי הוא כנגד מידתו של אברהם, שהרי כולו חסד, וכפי שיכולים אנו ללמוד מפירושו של הגר"א זצ"ל לדברי המשנה במסכת סוכה: "משל לעבד שבא למזוגי כוס לרבו", שכשם שימזוגי הכוס נועדה למתק את היין הקשה - כך חג הסוכות הינו חג של חסד הממתק את הדינים.

בכל אופן, חג הסוכות - הינו כנגד אברהם אבינו שמידתו חסד, חג הפסח - כנגד יצחק אבינו שמידתו עבודה, שהרי בפסח מקריבים אנו קרבן פסח בבית המקדש, ואילו חג

שבועות, חג מתן תורה - הינו כמובן כנגד יעקב אבינו שמידתו תורה.

עתה, אחרי שהבנו את שתי ההקדמות הללו - נוכל להבין את פשר דבריו של רבי חנינא בן דוסא. שכן מאחר ונחוניא חופר שיחין דאג לעולי רגלים למי שתיה - ידע רבי חנינא בן דוסא בודאות שכל רע לא יאונה לבתו מנפילתה לבור המים, וזאת בזכות אותם שלשה רגלים - פסח, סוכות ושבועות.

אכן, כשהגיעו לספר לו כי כבר חלפה שעה מאז נפלה הילדה אל הבור - ידע רבי חנינא כי אמנם שלומה של הילדה טוב באשר זכותו של חג הסוכות מגינה עליה, אולם הוא גם הבין כי אין די בזכות זו בכדי להעלותה מן הבור.

כאשר הגיעו לספר לו כי חלפה השעה השניה והילדה עודנה בבור - ידע רבי חנינא כי זכות חג הפסח תגן עליה לבל יאונה לה רע, אולם ידע גם כי זכות זו לא תעלה אותה מהבור. רק בשעה השלישית - אשר היא כנגד חג השבועות - שהוא כנגד חג מתן תורה - ידע רבי חנינא לומר כי כבר עלתה הילדה מן הבור, כיון ש**זכות התורה** - עצומה היא, ובכוחה להושיע בישועה שלמה ומוחלטת!

ומכל מקום, הנה הזכרנו שישראל זכו לחג הפסח - בזכות יצחק, שהינו סמל ל"עבודה". ומה משייך את חג הפסח למידתו של יצחק? קרבן הפסח! לפיכך, נקרא החג על שם הקרבן שמחמתו זכו לו ישראל!

זהו איפוא ההסבר לשמו של החג, אולם אנו לא נמנע מלהוסיף ולספר כאן סיפור מדהים - אשר שייך במישרין לסיפור המובא בגמרא אודות רבי נחוניא חופר שיחין ורבי חנינא בן דוסא, ומעשה שהיה כך היה:

לאחרונה, פגשתי יהודי יקר בשם ר' עקיבא שוורץ, פעיל בארגון 'התמר' - שהוא ארגונו של הרב עקשטיין, העוסק בחלוקת מזון בבתי חולים למשפחות המלוות את יקיריהן. בפיו של ר' עקיבא היה סיפור בשבילי - האזנתי ברוב קשב... וכך סיפר:

ביום שישי שעבר, קיבלתי טלפון ממשפחת יחזקאל שבנם מאושפז במחלקת טיפול נמרץ בבית החולים 'תל השומר'. הם ביקשו כי אדאג להם למנות מזון, באשר את השבת הקרובה הם יבלו על יד מיטתו של בנם. כמובן, מילאתי את הבקשה, הכנתי את מצרכי המזון, ויצאתי לבית החולים בכדי להביא את הסלים העמוסים להורים הדואגים.

כאשר פגשתי את ההורים, סיפרה לי האם את הרקע לשהותם במחלקה הכל-כך קשה, והסיפור המדהים הותיר אותי פעור פה. וכך היא סיפרה:

אתמול בערב, בנה שאול טבע בבריכה באור יהודה. צוות האמבולנס שהגיע למקום, ניסה לבצע החיאה בילד - אך ללא הועיל. לאחר שעה ארוכה של נסיונות - הודיעו הפרמדיקים לאם כי כפי שנראים הדברים, אין סיכוי לכך שבנה יחלים וימשיך לחיות... גם אם יקרה הנס והוא יחיה - הם אמרו - אין ספק בכך שתהיה פגיעה מוחית. לבית החולים - הגיע הילד כשהוא מונשם מלאכותית.

אולם האם - לא היתה לחוצה כלל ועיקר... בבטחון גמור היא אמרה לרופאים אשר ניסו לייצב את מצבו של הילד, כי לה אין כל ספק בכך שהילד יקום, וישוב לחיות ככל האדם, מבלי שהמקרה יותיר בו כל רושם. כאשר שאלוה לפשר בטחונה, נענתה והסבירה:

היא סיפרה, שהיא בלנית ומקדישה שעות רבות לנושא טהרת המשפחה, בהתנדבות ובמסירות נפש. מאחר ומסירות נפשה

קשורה למים - ברור היה לה שה' לא יקח את בנה במים!
פשוט מאד, חד וחלק!

ואמנם, בבוקרו של יום שישי - אירע הנס. הילד התעורר, חזר להכרה, החל נושם בכוחות עצמו, והבדיקות מלמדות כי כל נזק לא נגרם!

זהו הסיפור כפי שסיפרה האם לר' עקיבא ידידי, אשר בעצמו ראה את הילד משחק להנאתו - כשביקר עם הרב עקשטיין במחלקה במוצאי אותה שבת. ואנו על פי דרכנו למדנו כי זו היא מציאות ברורה שאינה מוטלת בספק כלל: כאשר אדם מוסר את עצמו למען נושא מסויים, אשר יש בו כבוד שמים - אין ספק שלא יפגע בנושא זה! גם אם כל הנתונים מראים אחרת - בסופו של דבר יתברר כי כל נזק לא נגרם, וכפי שיכולים אנו להוכיח מהמעשה האמור!

פלאי פלאים ממש!

וכמאמר הגמרא "דבר שנצטער בו אותו צדיק לא יכשל בו זרעו".

"הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתו ובחוננו נא בזאת אמר ה' צבקות"

את הסיפור הבא, שמעתי מיהודי יקר, בעל תשובה, המשכיר דירה בתל אביב, בקומת קרקע, מזה שנים רבות. הדיירת האחרונה בבית, היתה אשה חילונית גמורה, ששכרה את הדירה לשנתיים. אולם הבעיות - התחילו מוקדם יותר, הרבה יותר מוקדם... כבר לאחר מספר ימים התקשרה האשה אל השוכר והתלוננה על מכה של עכברים בדירה...

היהודי דן, לא ידע את נפשו... הוא משכיר את הדירה כל-כך הרבה שנים, ומעולם לא שמע תלונה מעין זו! אמנם הדירה בקומת קרקע, אבל עכברים? מעולם לא פקדו אותה!

אבל בכל אופן, הוא כמובן לא התווכח... אם הדיירת אומרת שיש עכברים - אז יש עכברים, והפתרון פשוט, מתקשרים לעירייה ומבקשים שיבצעו הדברה נגד עכברים בסביבה...

ובכן, הוא פנה לעירייה, ביקש לבצע הדברה, העירייה מילאה את הבקשה ושלחה מדביר מקצועי להדביר בסביבה, אך למרבה ההפתעה - ההדברה לא הועיל כלל... חלפו מספר ימים, ושוב הדיירת על הקו, והתלונה המוכרת בפיה: בדירה ש עכברים!

לאחר שהדברה חוזרת לא השיגה תוצאות טובות יותר, ולאחר שבמשך מספר ימים נוכח המשכיר לראות בעיניו כיצד הדיירת מוציאה מדי יום ביומו מספר עכברים שנלכדו במלכודות שהציבה בדירה - הוא הציע לה לבטל את חוזה השכירות מבלי שיחייב אותה בקנס כלשהו, אולם היא סירבה. היא העדיפה להשאיר בדירה, להתמודד עם העכברים ולהתלונן...

באחד הימים, עלה בדעתו של המשכיר - שהיה בעל תשובה כאמור - רעיון מקורי...

כשהתקשרה הדיירת בפעם הבאה להתלונן על העכברים, הוא אמר לה שבמקורות היהודיים (ירושלמי דמאי ד', א') מופיע סיפור אודות רבי פנחס בן יאיר, שבאו לפניו בני עיר אחת וסיפרו כי מכה של עכברים פוגעת ביבולם ומאיימת עליהם בסכנת רעב. לאחר בירור שערך רבי פנחס בן יאיר - התברר לו כי בני אותה העיר אינם מעשרים את תבואתם, ועל כן יכולים העכברים לפגוע בה...

"אינני יודע אם זה יעזור, אבל בהחלט יכול להיות שאם תתחילי לתת צדקה - יסתלקו העכברים!" - אמר המשכיר

לדיירת, ומאותו היום ואילך היא שוב לא התקשרה בנושא זה...

המשכיר מצידו - כמובן לא התקשר מיזמתו לברר מה קורה... כל עוד הדיירת לא התקשרה להתלונן - הוא העדיף לא להכניס את עצמו לצרות, ולא התקשר כלל... אולם לאחר מספר חדשים - התקשרה הדיירת וביקשה להעביר את השכירות לדיירת אחרת, כאשר באותה הזדמנות היא מספרת על השינוי שהתחולל בחייה בעקבות אותה שיחה במהלכה הציע המשכיר את רעיון הצדקה...

היא סיפרה, שהיה לה סבא גדול, יהודי דתי, שחינך אותה תמיד שלא לסרב לבקשתו של יהודי... "אינך יכולה לדעת כמה מדורי גהנום עבר אותו יהודי עד שהרהיב עוז לפנות אליך ולבקש את עזרתך! לכן, אל תסרבי אף פעם! מה שיש לך - תתני!" - היה הסבא אומר.

ואמנם, בעבר - כך היתה נוהגת הדיירת, עד שהגיעה לתל אביב... כאשר הגיעה לעיר הגדולה - היא הכירה חברות חדשות, מהאוניברסיטה, והן החדירו לראשה רעיונות אחרים... הן גרמו לה להתייחס אל מבקשי הצדקה - כאל 'פרזיטים', 'נצלנים', וכמובן, הסבירו כי אין כל מקום לעזור להם...

בהתחלה, היא לא הושפעה... היא התנגדה והביעה את התנגדותה לרעיונות אלו, אולם אט אט חלחלו הדברים אל ליבה והיא קפצה את ידה וחדלה לתת צדקה. **מאותו היום ואילך - הופיעו העכברים!**

כאשר העלה המשכיר את רעיון הצדקה - לפתע נדלקה נורה אדומה במוחה של הדיירת... היא שמה לב שאמנם, העכברים הופיעו בדיוק כשהפסיקה לתת צדקה... היא החליטה איפוא לחזור לתת צדקה כמקודם, וראה זה פלא: העכברים נעלמו כלא היו!

אולם הסיפור לא נגמר כאן... שכן את מקומה של הדיירת הנוכחית - תפסה דיירת אחרת, אשר לאחר תקופה קצרה התקשרה אל המשכיר והתלונה הכל-כך מוכרת בפיה... כן... יש עכברים בדירה...

הפעם - המשכיר כבר היה בעל נסיון... הוא ידע בדיוק כמה מועילה ההדברה העירונית, ולפיכך אפילו לא ניסה להתקשר ולבקש כי ישלחו מדביר לטפל בבעיה... הוא המליץ מיד לדיירת להפריש סכום כסף לצדקה - תוך שהוא מספר לה את סיפורה של הדיירת הקודמת, וכמה צפוי: מיד לאחר שהפרישה הדיירת הנוכחית סכום לצדקה - נעלמו העכברים כאילו לא היו!

הנה לנו שני סיפורים אשר שניהם עוסקים באותה התרחשות בדיוק: עכברים שנעלמו כלא היו בעקבות מתן צדקה. הסיפור השלישי - משלים את התמונה, בבחינת החוט המשולש לא במהרה ינתק, ומעשה שהיה כך היה:

את הסיפור אודות שתי הדיירות בדירה בתל אביב, סיפרתי באחד השיעורים שמסרתי בבני ברק, שיעור בו משתתפים בקביעות דתיים וחילוניים. באחד השבועות הבאים, לאחר השיעור - ניגש אלי יהודי שאינו משתתף בשיעור באופן קבוע אולם פניו מוכרות לי, וסיפר:

הוא עצמו, משכיר דירה בבת ים, לאשה חילונית לגמרי - בקושי מייחסת משמעות למוצאה היהודי. למחרת אותו יום בו סיפרתי את סיפור העכברים - התקשרה אליו הדיירת, ולא יאומן... היא מספרת על מכה של עכברים בדירה, ומבקשת כי יפנה לעירייה בדחיפות ויבקש הדברה...

מאיר אפילו במקומות הנמוכים ביותר! - סיימה המורה את דבריה, אשר נחקקו בליבי."

כך סיפרה הבת, והמפקחת נותרה אחוזת התפעלות. תקופת מה לאחר מכן - הופיעה שוב באותו בית הספר, אולם לא נכנסה אל הכיתות... היא ניגשה הישר אל חדרה של המנהלת, סיפרה לה את הסיפור שסיפרנו זה עתה, ולאחר מכן הוסיפה:

"אני מוכרחה לספר לך. יש לי בן, שסטה מהדרך, רח"ל. כמה שדיברנו איתו, כמה שניסינו לעזור לו - מאומה לא הועיל. הוא בשלו, הולך ומתדרדר מיום ליום.

"אך הנה, באותו היום בו הייתי אצלכם בבית הספר, ושמעתי את סיפורה של הבת האמורה, ואת הרעיון הנפלא שאמרה לה המורה - לא יכולתי להתאפק... מיד כשהגעתי הביתה - סיפרתי לבני את כל המעשה, וכמובן, סיפרתי לו גם על דבריה של הבת ועל הרעיון של המורה.

"וכאן, למרבה הפלא, הרעיון הזה פעל בליבו את אשר לא הצליחו כל דברי הכיבושין לפעול! באותו יום, כאשר הדלקנו את נרות החנוכה - הבחנתי איך הוא מתקרב אל הנרות ומתבונן בהם ממושכות, כאשר מכאן ואילך החל תהליך של התקרבות לא רק אל הנרות - אלא אל כל מה שהם מייצגים... מאותו היום ואילך - החל בני צועד בדרך חדשה, דרך של עליה, שמקוה אני שתביא אותו אל מחוזות ההצלחה אי"ה!" - סיפרה המפקחת, ודמעות נראו בזוית עינה.

"ובחנוני נא בזאת אמר ה'"

מדוע דוקא בענין המעשרות נתן הקב"ה אפשרות לבחון אותו?

דבר זה ביאר המגיד מדובנא כדרכו על פי משל: אדם נכנס לחנות אריגים וביקש לקנות מאה מטר בד. אמר לו בעל הבית: בכל גליל יש עשרים מטר, ממילא עליך לקחת חמישה גלילים.

אמר הקונה: ברצוני למדוד קודם.

אמר בעל הבית: אבל לבטח אינך מתכוון למדוד את כל חמשת הגלילים.

- למה לא?

- תמדוד מבין החמישה את הגליל שנראה הכי דק, ואם בו יש עשרים מטר, אזי באחרים בודאי יש עשרים מטר.

כך, אומר המגיד מדובנא, גם לענייננו: המצוה שעולה לנו הכי הרבה כסף מכל המצוות, היא מצות המעשרות. יש לתת שני אחוז לכהן, עשירית ללוי, ועוד עשרה אחוז לעניים, או לאכול בירושלים, ויש גם לקט, שכחה ופיאה. סך הכל מגיעים ליותר מעשרים אחוז של נתינה מתוך כל היבול.

אומר הקב"ה: קח את הגלילי הדק, את המצוה הכי יקרה, מעשר, ותבדוק אותי בזה. והיה אם תראה כי ממצוה זו מתעשרים - שוב לא תזדקק לבדוק בשאר המצוות.

אולם הלה, שקישר מיידית בין הסיפור ששמע בליל אמש לבין פנייתה של הדיירת - לא מיהר להתקשר לעיריה... לפני כן, הוא בירר האם הדיירת הנכבדה מפרישה כסף לצדקה, ומשנענה בשלילה - הבהיר כי לא יפנה לעיריה עד שתתקשר הדיירת לספר לו כי נתנה צדקה.

ברגע הראשון, היא התקוממה... "למי בדיוק אתה רוצה שאתן צדקה כאן? כולם בסביבה נרקומנים ושיכורים!" - טענה, אולם הוא לא ויתר, ולבסוף עלה בידו לשכנע. הגברת התחייבה לתת צדקה, והוא התחייב להתקשר לעיריה מיד לאחר שתתקשר ותספר לו שמילאה את הבטחתה...

ואמנם, למחרת היום התקשרה הדיירת להודות... כן... היא נתנה צדקה, והיא גם רוצה להודות על כך שדיבר עם העיריה... באמת העכברים נעלמו כלא היו!

הרי לנו כוחה של צדקה, ובפרט של מעשר - אפילו לסלק בעלי חיים שמאומה אינו עומד בפניהם!

"תאיר כאור יום חשכת לילה"

את חשכת הלילה - רק האור יכול להאיר, ואין אור משובח כאור של מצוה, אשר ביכולתו להאיר את הפינות החשוכות ביותר - ואפילו את מחשכי ליבו של האדם השקוע בתהומות העמוקים ביותר... כך למשל ניתן ללמוד מתוך המעשה הבא: (אשר פורסם בגליון "מרווה לצמא")

כידוע, את נר החנוכה צריכים להניח מעל שלשה טפחים, ולכתחילה מן הראוי להניחו עד גובה של עשרה טפחים, אף שבדיעבד ניתן להניחו גם למעשה מעשרה טפחים - עד עשרים אמה.

והנה, באחד הימים, הגיעה מפקחת לאחת מבתי הספר, ושאלה את הבנות אודות מקום הדלקת נרות החנוכה. לצערה הרב, אף אחת מהבנות לא ידעה להשיב על שאלתה, עד שלבסוף נשמע קולה של אחת הבנות, משולי הכיתה, בת שלעיתים קרובות נאלצים להרחיק אותה מבית הספר... כעת, דוקא הבת הזו - ידעה את התשובה הנכונה, הפלא ופלא!

כמובן, כבודה של הכיתה - ניצל במידה מסויימת, אולם המפקחת הבינה שדבר מה משונה אירע כאן... כיצד יתכן שדוקא הבת הזאת, שאינה מן הידעניות - בלשון המעטה, ידעה את אשר לא ידעו חברותיה לכיתה? לאחר שהסתיים השיעור - ניגשה איפוא המפקחת אל אותה בת, ושאלה אותה לפרש הדבר... "מהיכן את זוכרת כל כך טוב את ההלכות?" - שאלה המפקחת, והבת השיבה את האמת לאמיתה וסיפרה:

"למעשה, גם אני לא הייתי זוכרת את ההלכה הזו, אלמלא מעשה שהיה... אני זוכרת שבאחת השנים, הרחיקו אותי מבית הספר לתקופה מסויימת - בדיוק בעיצומם של ימי החנוכה. לפני שהלכתי, קראה לי המורה הצידה, ואמרה לי: 'דעי לך, כי את נר חנוכה הכי טוב להדליק בגובה של שלשה טפחים מהקרקע. ממש נמוך. זיכרי איפוא, כי נר החנוכה

